

»VSIKŠI MÁ
SVOJO
PRIPOVEJST«
STR. 3

»SKRB METI,
KA AJ BI
SLOVENSKI
GEZIK
GORAUSTO«
STR. 5

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 10. novembra 2011 ☼ Leto XXI, št. 45

V Monoštru je zvenela slovenska pesem

Zveza Slovencev na Madžarskem je v soboto, 5. novembra, priredila srečanje slovenskih pevskih zborov. Na odru gledališke dvorane v Monoštru se je predstavilo šest skupin iz Slovenije, Hrvaške in Porabja: Komorni zbor Zveze Slovencev Monošter, Mešani pevski zbor Slovenski dom Zagreb, Mešani pevski zbor Lipa Šempas, Mešani pevski zbor Cantate iz Murske Sobote, Pevsko društvo Zvon, Šmartno pri Litiji, in Mešani pevski zbor Avgust Pavel Zveze Slovencev Gornji Senik. Povabljene goste, nastopajoče in občinstvo je pozdravil predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök.

Prireditve sta se udeležila tudi generalni konzul Republike Slovenije v Monoštru Dušan Snoj in predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc.

Glasbeni popoldan je s svojim nastopom pričela domača skupina, Komorni zbor Zveze Slovencev Monošter pod vodstvom Tomaža Kuharja. Sledil je nastop Pevskega zbora Slovenski dom iz Zagreba, ki deluje že več kot 80 let. Skupini, ki je poleg slovenskih zapela tudi hrvaško pesem, je dirigirala Anamarija Šimičič. Nato so na oder stopili člani Mešanega pevskega zbora Lipa Šempas pod vodstvom zborovodje Mirana Rustje. Za njimi so z ubranim petjem občinstvo navdušili pevke in pevci Mešanega pevskega zbora Cantate iz Murske Sobote; so razmeroma mlada skupina, saj delujejo šele

Skupno porabsko ljudsko pesem Preozke so stezice je dirigiral Ciril Kozar

slaba štiri leta, njihov repertoar pa obsega sakralne in posvete pesmi, gospel ter priredbe pop pesmi. Vodi jih Dejan Prasl. Naslednja skupina je bila Pevsko društvo Zvon, ki »zvoni« preko 120 let in je tako tretji najstarejši zbor v Sloveniji. Na monoštrskem nastupu je zbor vodila Marija Celestina.

Ob koncu prireditve je nastopil Me PZ Avgust Pavel Zveze Slovencev Gornji Senik. Njegov program je sestavljen iz priredb porabskih ljudskih pesmi in zborovskih skladb slovenskih avtorjev, neguje pa tudi cerkvene pesmi. Zbor je 26 let vodila Marija Trifusz, letos pa je vodenje skupine prevzel Ciril Kozar iz Martinja. Po nastupu skupine se je predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök s priznanjem zahvalil Mariji Trifusz za dolgoletno vodenje gornjeseniškega zbora.

Na pevskem srečanju na žalost ni mogla nastopiti Marko banda iz Prekmurja, ker je imela skupina pred kratkim prometno nesrečo. Članom ekipe želimo čim hitrejšo okrevanje in upamo, da bo čim prej priložnost za njihov nastop v Porabju.

Ob koncu prireditve so vsi nastopajoči zbori skupaj zapeli porabsko ljudsko pesem Preozke so stezice pod vodstvom domačega zborovodje Cirila Kozarja.

Nato je sledilo še prijetno druženje vseh zborov v restavraciji Lipa, kjer so se lahko skupaj zabavali do poznega večera.

Nikoletta Vajda-Nagy

Strokovno srečanje porabskih učiteljev

Sredi oktobra je v Monoštru potekalo prvo strokovno srečanje porabskih pedagoških delavcev v tekočem šolskem letu. Cilj teh srečanj je oceniti delo preteklega leta, spregovoriti o zaznanih te-

Tudi v tem šolskem letu se bosta seniška in števanovska šola polepšali še s kakšnim kosom novega pohištva

žvah pravkar začetega in pripraviti okvirni program izobraževanja in drugih dejavnosti za učitelje in učence do konca aktualnega šolskega leta. Najprej smo soglasno ugotavljali, da je nekatere primere dobre prakse iz preteklosti, pri katerih se aktivno krepi vloga slovenščine kot jezika sporazumevanja, potrebno nadaljevati, recimo ustaljene dejavnosti za učence, kot so: piranske jezikovne počitnice za osnovnošolce in dijake, intenzivni 5-dnevni tečaj slovenščine v Ljubljani za dijake, strokovno-poučne ekskurzije po Sloveniji; za učitelje pa: 4-urna izobraževanja v Monoštru (januar, marec, maj 2012), individualno strokovno pomoč, povezovanja in partnerska sodelovanja s šolami iz Slovenije in še kaj.

Ugotavljali smo, da bo začasno treba opustiti t. i. 2-dnevni jesenski izobraževalni seminar za učitelje, saj z njihove strani ni zagotovljene zadostne udeležbe, gotovo pa ni korektno do predavateljev, organizatorjev in financierjev, da je ob sobotah popoldne (seminar je bil 16-urni, v petek in soboto) bila tam le

še kakšna tretjina prijavljenih udeležencev. Težave so tudi z zagotavljanjem udeležbe učiteljev na letnem, tudi že samo 5-dnevnem, bilateralnem seminarju v Sloveniji. Le-ta se odvija prvi

teden po koncu šolskega leta, okvirno med 20. in 25. junijem. V srednjih šolah se v tem času izvaja matura, zato se ti učitelji seminarja ne morejo udeležiti, če so v komisijah, osnovnošolski pa iznajdejo številne bizarne razloge, da jih ni. Kaj storiti? Kritično razmisliti o terminu, vsebini in se vprašati, ali ne bi bilo pametneje izvajati ta seminar le vsako drugo leto... Sicer pa - vsi vestni, odgovorni in novih znanj željni učitelji po navadi potrebujejo nenehna strokovna spopolnjevanja, če želijo biti kos sedanjemu šolskemu vihnemu utripu...

V tekočem šolskem letu bomo spet financirali nekaj strokovno-poučnih ekskurzij po Sloveniji za učence posameznih šol (takih, ki so del učnega načrta), ne bo pa financiranja Zimske šole v naravi na Rogli. Razlogov je več: racionalizacija finančnih sredstev (le-ta bomo namenili ekskurzijam), predvsem pa premalo ali nič slovenskega jezika v komunikaciji med učenci in učitelji na zimski šoli. Dejavnost se bo spet financirala, ko bo, poleg športnega programa

zimske šole v naravi, dorečen tudi spremljalni jezikovni program in slovenski učitelj spremljevalec ne bo le priložnostni prevajalec za madžarske učitelje v komunikaciji z osebjem športnega centra, kjer se odvija program. Tako neracionalnega trošenja slovenskega denarja si v teh časih res ne moremo privoščiti.

Periodika, strokovna in leposlovna literatura in dragoceni materiali za vsestransko ustvarjanje v šolah in vrtcih bodo še naprej nezmanjšano financirani. Prav tako bomo za konec koledarskega leta porabskim pedagoškim in kulturnim delavcem podarili božični koncert v Mariboru

prihajajo v šolo tako rekoč brez minimalnega znanja slovenščine, da starši doma z otroki ne govorijo slovensko (oprostite za retorično vprašanje - a vi, kot starši, z lastnimi otroki govorite slovensko??); ne, spoštovani učitelji, ni to največji problem! Tudi brez znanja nemščine in angleščine prihajajo otroci v šolo, a se do konca šolanja skoraj vsi kar nekaj naučijo in v teh jezikih spregovorijo, pa doma starši, kolikor vem, nikjer ne govorijo z otroki nemško ali angleško. Torej? Največji problem, po moji presoji, ni ta, da otroci brez znanja slovenščine prihajajo v šolo, ampak ta, da po 8. letih in skoraj 1500

Se kje poučuje? Povejte in dokažite, da nimam prav, da mislim, da se ne... Pa ne le učiti, naučiti je potrebno učence!

Pustimo romantični vidik slovenstva malo ob strani in raje razmislimo o pragmatičnem vidiku, o slovenščini kot priložnosti za mlade in najmlajše v Porabju. Je slovenščina res priložnost za učence? Gotovo je, če se je le-ti dovolj naučijo in če pridobijo vsaj osnovne govorne navade. Kje? V šoli. Pri pouku in zunaj njega, v komunikaciji s slovenskim učiteljem. Knjige, ekskurzije, tabori, morje... vse to je samo podpora učitelju, ki mora biti steber tega procesa. Biti učitelj v

Piranske jezikovne počitnice so privlačne za učence in dijake

(19. decembra), tako seniška kot števanovska šola pa se bosta v kratkem polepšali še s kakšnim kosom novega pohištva...

Vsi skupaj pa se moramo predvsem truditi, da narodnostna šola ostane res narodnostna (o tem več v prihodnje). Število učencev pri pouku slovenščine sicer narašča, kot so poročali predstavniki posameznih šol. Toda - kaj pomeni to za kvaliteto pouka in predvsem rezultate, doseženo znanje?? Še vedno se iz učiteljskih krogov sliši, da je največji problem pri učencih ta, da

urah pouka SJ skoraj brez znanja odhajajo!!! To je pravi problem. In to bi bila vaša naloga, premisliti in z več samokritike ugotoviti, kaj se da storiti. Že nekaj let je moj temeljni recept za vas: zavestno spreminjanje lastnih govornih navad! Zakaj ne bi razmislili npr. o kodeksu slovenske komunikacije v šoli? Od koga naj se učenci učijo slovensko in pridobivajo slovenske govorne navade, če jih veliko učiteljev nima? Že vrsto let govorimo o tem, da bi se slovenski jezik recimo od 3. razreda dalje moral počevati samo v slovenščini.

narodnostni šoli ni obrt, ampak poslanstvo. Samo z učiteljem, ki se nenehno zaveda svojega delovanja kot poslanstva, bo slovenščina pri najmlajših Porabcih živela in se krepila. Velikokrat me je strah, da se porabski učitelji premalo zavedajo, da se bo slovenščina v

Porabju pri najmlajših ohranjala le z njihovim popolnim zavedanjem lastnega poslanstva in odgovornosti.

Ob koncu našega srečanja smo na kratko predstavili in razdelili še učbenik za pouk slovenščine kot drugega jezika za otroke med 7. in 10. letom, Poigrajmo se slovensko, ki so ga pripravile učiteljice dopolnilnega pouka slovenščine po različnih državah. To je še eno zanimivo gradivo, v katerem bodo tudi porabski učitelji lahko našli številne ideje za pouk slovenščine.

VALERIJA PERGER

Nove zloženke

KULTURNOZGODOVINSKI SPOMENIKI: SELO, BOGOJINA, MARTJANCI

Turistični informativni center v Moravskih Toplicah je zadnja leta izdal tri zloženke, v katerih predstavlja rotundo-cerkve v Selu, cerkev Gospodovega vnebovzetja v Bogojini in

domnevno obsežnejšega srednjeveškega stavbnega kompleksa. Poleg izjemne arhitekturne pričevalnosti se je v Selu ohranilo še dvojne plasti stenskih slikarij. Od prve poslikave je na no-

svojo nenavadno podobo,» je navdušen ugleden slovenski strokovnjak, izjemen poznavalec dela arhitekta Jožeta Plečnika, »zdi se, da je bila ustvarjena samo za ta prekmurski del zemlje in ne bi mogla stati nikjer drugje.« Avtor zloženke tudi opiše, kako je župnik in narodni buditelj Ivan Baša zbiral denar za gradnjo cerkve. S težavo zbrani prispevki vaščanov in izseljencev so med prvo svetovno vojno izgubili vso vrednost, kar pa ni omajalo duhovni-

»Prekmurje ima kar nekaj umetnostnih biserov, s katerimi se ponša na kulturnem zemljevidu Slovenije, eden najlepših med njimi pa je prav gotovo bogojanska cerkev (1924-1927), znana daleč čez meje naše domovine,« izpostavlja umetnostni zgodovinar Damjan Prelovšek

župnijsko cerkev v Martjancih. Vse tri, po zunanosti povsem različne cerkve, se uvrščajo med pomembne kulturnozgodovinske spomenike v Sloveniji, kajti vsaka ima neko značilnost. Za zloženki o selanski rotundi sv. Nikolaja in Device Marije in Župnijski cerkvi v Martjancih je tekst napisal dr. Janez Balažic, Cerkev Gospodovega vnebovzetja v Bogojini pa predstavlja dr. Damjan Prelovšek.

»V nekdanji Slovenski krajini, na zarobju vzhodnega Goričkega, je selanska rotunda položena kot biser v dolino Kobiljanskega potoka. Po legendi naj bi sprva pripadala templarjem, a je resnica o tem še vedno zapredena v kopreno skrivnosti,« je uvodoma izpostavil Balažic. Okroglo svetišče je odličan preostanek arhitekturno

tranjem severnem ostenju preostala le monumentalna kompozicija Pohoda in poklona treh kraljev.

»Prekmurje ima kar nekaj umetnostnih biserov, s katerimi se ponša na kulturnem zemljevidu Slovenije, eden najlepših med njimi pa je prav gotovo bogojanska cerkev (1924-1927), znana daleč čez meje naše domovine,« pa Plečnikovo mojstrovino v Bogojini predstavlja Prelovšek. Arhitekt Jože Plečnik je v njej prelil izročilo lokalne arhitekture v skrajno izbrušen moderen oblikovni jezik. »Verjetno je malo cerkva na zemeljski obli, pri katerih se je posrečila tako dovršena povezava starega z novim. Snežno-bela stavba z okroglim zvonikom, ki se kot božji prst dviga v nebo, nas že iz daljave pozdravlja s

kove želje po novi in lepši cerkvi. Kakor je posebna zunanost cerkve, se je arhitekt potrudil in uspel tudi z notranjostjo, posebnost je strop, »sestavljeno iz okroglih tramov in desk. Nanj je Plečnik obesil izdelke prekmurskih lončarjev. Njihovo delo je imel za sebi enakovredno, kar kaže, s kakšnim spoštovanjem se je mojster vživljal v kulturno tradicijo tega dela Slovenije.« Plečnik je domiselno in uspešno ohranil staro cerkev: »Bolj spoštljivo se ne bi mogel lotiti prenove stare bogojanske cerkve, ki je ob novi ohranila vse svoje značilnosti in celo zvonik, čeprav skrit pod novo streho.« Pozoren opazovalec bo v Plečnikovi mojstrovini občutil predvsem atmosfero miru in zbranosti, ki se ne meni za naš nemiren vsakdan. »Stavba ni moderna

Slovenska zemlja v pesmi in besedi »za gorami«

1. program Radiona Slovenija je javni razpis vönapiso za rejdke, pozablene, znauvič spejvene ljudske pesmi, štere spejvajo Slovenci v zamejstvi in po svejti. Snemanje zgoščenke (CD-na) pa javna radijska oddaja de 17. decembra leta 2011. Pesem mora biti bogata, z vsemi kiticami, mora biti ljudska, v domanjoj rejči spejvana, značilno za tisti kraj. Tisti, štteri pa spejvajo, morajo biti Slovenci, živeči v zamejstvi ali po svejti.

V zadnji izmed treh zloženek Janez Balažic predstavlja župnijsko cerkev v Martjancih, predvsem stenske poslikave

Na te razpis se je glasila Zveza Slovencev na Madžarskem, spejvale so pa Varaške ljudske pevke pa ljudske pevke iz Števanovec. Vsakša skupina si je osem-osem pesmi vöodebrala, šttere je za probo 24. oktobra Radio Slovenija gorvzeu. S tauga si vöodebarejo edno, šttero mo 17. decembra v javni oddaji (nyilvános adás) leko čüli.

samo zaradi svojih oblik, ampak jo odlikuje tudi premišljena zasnova z vrsto izvornih rešitev temeljnih arhitekturnih tem, ki so od nekdanj burile domišljijo stavbarjev vseh časov.«

Tretja, letošnja zloženka, je o župnijski cerkvi v Martjancih. »Martjanskemu svetišču podarjajo nadregionalni pomen predvsem stenske slikarije. V zadnjem desetletju 14. stoletja jo je lastnoročno poslikal iz Radgone/Radkersburga izvirajoči Janez Akvila. V ladji in zlasti prezbiteriju je poslikava uglašena s predstavo v srednjem veku žive ideje nebeškega Jeruzalema, ki se od plemiško vzvišenega in

posvetnega obrača k prostemu verniku in ga s prikritimi podmenami nagovarja k darovanju ter krščanski dobrotljivosti,« opisuje Janez Balažic. Prav tako v zloženki nadrobno obrazloži delo Janeza Akvile, ki je pustil dela tudi na Madžarskem, denimo v Veleméru, in v Avstriji. Tekste v vseh treh zloženkah lepo dopolnjujejo kakovostne fotografije zunanosti cerkva, notranje opreme in poslikav. Vendar dobimo pravo podobo in prijetne občutke šele tedaj, ko obiščemo Selo, Bogojino in Martjance, zloženke pa so pripomoček za strokovna pojasnila in za dodatne informacije.

eR

OD SLOVENIJE...

Dan reformacije

V Sloveniji je 31. oktober državni praznik, dan reformacije. Osrednja državna proslava v počastitev praznika je bila v Kulturnem domu Krško. Na njej je minister za kulturo, ki opravlja tekoče posle, Boštjan Žekš izpostavil, da se morajo Slovenci z različnostjo in razdeljenostjo navaditi živeti, pri tem pa naj upoštevajo protestantska vodila osebne svobode in odgovornosti. Reformno gibanje, ki je privedlo do notranje preureditve Katoliške cerkve, pa tudi do nastanka novih Cerkva, se je začelo 31. oktobra 1517, ko je katoliški menih in profesor za biblijsko teologijo Martin Luther na vrata cerkve v nemškem Wittenbergu obesil 95 tez, v katerih je zahteval prenovo Cerkve. Osrednja osebnost slovenskega protestantizma je postal Primož Trubar (1508-1586). Leta 1550 je napisal Katekizem, prvo knjigo v slovenskem jeziku in prvo slovensko tiskano knjigo sploh, ki ji je dodal še Abecednik. Najpomembnejše delo slovenskega protestantizma je po mnenju številnih strokovnjakov prevod Biblije, ki jo je Jurij Dalmatin leta 1584 dal natisniti v Wittenbergu. V času reformacije je nastal tudi prvi slovenski pravopis, Zimske urice Adama Bohoriča, ki je začrtal slovensko pisanje v naslednjih dveh stoletjih.

Slovenija na desetem mestu
Slovenija je na desetem mestu na svetu z vidika indeksa ekonomske kompleksnosti, je razvidno iz pred dnevi objavljene skupne raziskave uglednih ameriških univerz Harvard in MIT. Gospodarstvom z visokim indeksom kompleksnosti, ta pomembno vlogo daje obsegu znanja v gospodarstvu, se načeloma obeta lepa prihodnost. Na seznamu, ta zajema 128 držav, vodilni Japonski do desetega mesta sledijo Nemčija, Švica, Švedska, Avstrija, Finska, Singapur, Češka, Velika Britanija in Slovenija. Za Slovenijo so se uvrstile Francija, Južna Koreja, ZDA, Madžarska, Slovaška in Italija.

Stojnice za 24 mest (City cooperation) v radenskem parku

Bogastvo jeseni

V Radencih, v tamkajšnjem zdraviliškem parku, je Turistično društvo v sodelovanju z Zdraviliščem Radenci 22. oktobra pripravilo že osmo turistično-

lišče Radenci je ponujalo divjačinski golaž s kruhovimi cmoki, pa tudi kruhek z zabelom in čebulo ter mladim in kuhanim vinom.

zabavno prireditev, ki so jo poimenovali »Bogastvo jeseni«. Predzadnje soboto v oktobru je tako med 9. in 14. uro bilo izredno živahno ob šestnajstih stojnicah. Tako so si obiskovalci te prireditve lahko ob treh sprehajalnih poteh marsikaj ogledali, pa tudi kupili: suhorobarske izdelke, izdelke medicarja, pekovske izdelke, pridelke letošnje sezone pridnih čebelic, kot tudi različne izdelke, okraske in nakit, ki so nastali pod spretnimi prsti različnih ustvarjalcev, pa tudi vizitke. Slednje, skupaj s kvačkanimi in različno pletenimi prtički, se je lahko kupilo pri stojnici Društva upokoencev Radenci, katerega harmonikar Stanko Ilješ je skrbel za domače zabavno vzdušje. Vmes pa so zapeli še pevke in pevci skupine ljudskih pevcev »Vrelec«, ki deluje pri Kulturno umetniškem društvu Stanko Divjak na Kapeli. So pa aktivisti turističnega društva poskrbeli tudi za uživanje sladkega jesenskega sadeža, za peko kostanjev ob primernem napitku, vinskem moštu. A Zdravi-

Moramo pa seveda posebej omeniti stojnico, kjer je bil predstavljen projekt City cooperation (sodelovanje mest), v katerem sodeluje 24 krajev treh sosednjih dežel (Slovenije, Avstrije in Madžarske), na območju samo stotih kilometrov. Po mnogih intenzivnih srečanjih, konferencah in prvih uspešnih projektih se je namreč leta 2008 devet slovenskih (Beltinci, Gornja Radgona, Lenart, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota, Ormož, Ptuj in Radenci), osem avstrijskih (Bad Radkersburg, Fehring, Feldbach, Friedberg, Fürstenfeld, Gleisdorf, Hartberg in Weiz) in sedem madžarskih krajev (Körmend, Lenti, Letenye, Óriszentpéter, Vasvár in Zalalövő) vključilo v Združenje 24 mest, ki odtlej deluje v skupnem projektu City Cooperation (sodelovanje mest). Ta projekt v okviru operacije »Naložba v vašo prihodnost« delno financira Evropska unija, Evropski sklad za regionalni razvoj, potekal pa bi naj do leta 2013. Kot vemo, je

zadnje srečanje županov 24 občin potekalo 16. septembra v Körmendu, ko so pozdravili pobudo tamkajšnjega župana Istvána Bebesa po nadgradnji dosedanjega sodelovanja z ustanovitvijo tako imenovanega »evropskega teritorialnega združenja«. Ker je seveda Monošter/Szentgotthárd mesto, ki združuje kulturo in tradicijo vseh treh sosednjih narodov, ob sotočju Rabe in Labnice, Radencem kar blizu, je bilo zanimanja obiskovalcev kar veli-

ko. Izvedeli pa so tudi, da bodo lahko izkoristili 10-odstotni popust ob svojem obisku v Borhotelu (za sobo in ponudbo vin), kot tudi 10-odstotni popust pri celodnevni vstopnici za tamkajšni wellness. V obratni smeri pa bodo obiskovalci v Radencih lahko zastoj izkoristili eno znamenito Radensko mineralno kopel ob najmanj dveh nočitvah v Zdravilišču Radenci ter 10-odstotni popust pri ogledu kleti in degustaciji vin na Kapeli.

Filip Matko

Delegacija MČ Magdalena v Monoštru

Zveza Slovencev na Madžarskem je imela z Mestno četrtjo Magdalena iz Maribora več kot deset let plodno in vsestransko sodelovanje, do katerega je prišlo na pobudo gospoda Jožeta Murka. V zadnjih letih je sodelovanje tudi zaradi kadrovske spremembe malo zamrlo, kajti razen letnega obiska gobarskega društva Lisička, ki je ob takih prilikah pripravilo tudi gobarsko razstavo, ni bilo skoraj nobenega skupnega dogodka ali gostovanja.

Gobarsko društvo Lisička je tudi letos pripravilo gobarsko razstavo v Lipi

22. oktobra so mariborski gobarji spet obiskali Porabje in so spodbudili tudi novo vodstvo Mestne četrti, naj obišče Monošter in ponovno intenzivira stike s tukajšnjimi Slovenci. Obiska v Monoštru sta se udeležila predsednica Mestne četrti Magdalena Jožica Lešnik - Švajger in Andrej Okreša, predsednik Komisije za informiranje Mestne četrti Magdalena in urednik glasila Magdalena, ki sta se o nadaljnjih stikih pogovarjala s predsednikom Zveze Slovencev na Madžarskem Jožetom Hirnökcom.

»Tak dé kak edna stara baba gora po brgej«

Kak je v Porabji vse menje krav pa konjov bilau, tak je od leta do leta več traktorov vozilo po poštiji. Sprvoga smo samo vogrške, slovaške pa rusiške traktore vidli, dapa kak so se meje odprle, potistim so že vsakšefele traktore meli pavri. Na Vogrskom so prvi traktorji Dutra, Zetor pa Mtz bili. Gnesden se tej že samo malo leko vidi, šteri so se šestdesetoga leta delali, zato ka so je pomalek vse dolamenili na bole nauve. Leko ka so tej prvi traktorji stari bili, dapa dobri so bili. Samo vodau pa olau je trbelo v njé pa so pomalek cejli den tapufkali. Gnesden že samo tū pa tam leko vidite stare traktore na dvorišči, štere gnauk, gnauk vužgejo tisti starejši lidgé, šteri bi je za niše pejnaze nej odali. Taši je Zoltán Šömenek s Slovenske vesi tō, šteri enga Zetor Super 50-a ma.

• *Zoltán, kak ste vi zadovolni s svojim Superom?*

»Fejst sem zadovolen z njim, zato ka je tau eden dober traktor. Že petdvajsti lejt je pri mena, dapa za niše pejnaze bi ga nej audo. Dja sem traktor že od šestdesetoga leta emo, najprvin eden Zetor 3011, pa potistim eštje dva. Dobri so bili, samo tau so bajo meli, ka mali pa léki so bili, v gauštji sem trno nej mogo odti z njimi. Völke so kaule pa gda sem malo bola naklao, te se je naprej zdigo, gda sem gora po brejgi pelo. Zato sem si zmišlavo, ka nišoga vekšoga bi mogo küpti. Več traktorov sem gledo, dapa mena se je te Super povido, pa te sem ga dolaküpo. Tistoga reda je v Slovenskoj vesi samo eštje par traktorov bilau.«

• *Vi, gda ste traktor küpli, te ste že znali voziti ali samo potistim ste napravli izpit?*

»Izpit za traktor sem šestdesetoga leta napravo, gda sem traktor küpo. Samo te je eštje nej tak bilau kak zdaj. Na policiji je trbelo »kresz« napravli, pa gda si tau emo, te si se že leko pelo. Voziti je ranč nej trbelo, tau si se te navčo, gda si doma

vozo traktor. Pomalek sem se navčo, v tejm mena je dosta pomago eden padaš z vesi, šteri se je fejst razmo k traktorom.«

• *Zaka je vam tak fejst potreben bijo traktor?*

»Zato, ka smo sedem, osem krav meli v štali, grünt smo delali pa v gauštjo je trbelo odti. Zdaj že tak nika ne delamo prauti tistomi, samo svinje mam, grünt eden tau je pa vödani z arende. Zaka bi delali, če je nej vrejdo pa

Zoltán Šömenek v Slovenski vesi ma Zetor Super 50

se sploy ne splača. Traktor najbola za drva domau voziti mam, te drva, ka tū vidiš, sem zdaj nej davnik domau pripelo. Že bi nej trbelo, zato ka mam zavole, dapa dobro vrejmen je bilau pa sem pripelo z edno prikaulicov. Tau je vse gaber pa že tam je zraso, gde je eštje pred trestimi lejtji njiva bila. Tau bi tistoga reda nikdar nej mislo, ka gnauksvejta de tam gauška rasla.«

- *Vaš traktor vsigdar tū vanej stoji v leti pa pozimi, naleka se vam vužiga, gda je fejst mrzlo?*

»Naletji se vužge gdakoli, kakšnikoli mrz je, nej tak kak rusoški Mtz, šteroga leko eden čas kurblaš. Vzimi samo telko, ka vodau dolapistim, nej ka bi zmrznila v njem, gda pa trbej, te toplo vodau nutravljajem pa že vožgé. Gda sem eštje dosta vozo z njim, te sem na leto dvakrat mejno olau, zdaj že

samo gnauk menjavam, bole ga večkrat poglednam, pa če trbej, te vcujvlejem ali ga menim. Tau je eštje dobro pri tom traktori, ka malo nafte nüca, dja gnauk štirideset litrov v njega vlijem pa s tejm cejlo leto tapufčam.«

• *Bilau je že tak, ka je vam traktor v gauštji dolastano zato, ka nafta sfalila?*

»Tašo eštje nikdar nej bilau, zato ka dja prvin kak bi vužgo traktor, poglednam olau, vodau pa nafto. Istino, moj

zatau nücam, ka drva domau zvozim iz gauštja. Dja sem eštje s tej traktorom nikdarnej vezno, kakoli nakladem. Tau dé po brgaj kak stara baba pomalek, dapa vsepovsedik vöpride. Istino, prikaulice narat fejst znak majo, aj traktor bola teži, za volo tauga se je Zetor 3011 tak zdigavo po brgej. Tauga Supera ne zdigne, zato ka te je žmeten, bole teži prikaulica zadnja kole, bole tadé.«

• *Vi traktor znate popravlati, če se kaj pokvari?*

»Zdaj že dosta vse znam popraviti, tau sem se vse od mojga padaša navčo, šteri se je k tauma fejst dobro razmo, tak se je zvau, ka Fuši Pišta. Če se pa kaj stere, te tak nauvo trbej küpiti, samo menim, pa kreda. K tauma se eštje vse da küpiti, ka koli trbej, v Agrokeri, zato ka Slovaki tau eštje vse delajo, samo pejnaze trbej.«

• *Tak fejst valite té traktor, vedli bi prajti nika tašoga, ka je nej dobro v Superi ali se vam ne vidi?*

»Tau je nej dobro, ka ozark trbej v njega nutrasesti, ka je zavole težko. Če se kakšna nevola zgodi, ne moreš iz njega vöskočiti. Baukse bi bilau, če bi na okrajmi emo dvera. Dapa ovak sem zadovolen s Superom, zato ka fejst dobro je napravljen, sploy pa če tau gledamo, ka so je v šestdesetij lejtaj delali.«

Karči Holec

Zveza Slovencev na Madžarskem | Novice | Programi, prireditve

Zveza Slovencev na Madžarskem
Magyarországi Szlovének Szövetsége

Zveza Slovencev na Madžarskem

Gardonyijeva 1
9970 Monošter/Szentgotthárd
Telefon: 00 36 94 380 208
00 36 94 552 596
E-pošta: info@zveza.hu

zveza.hu

www.porabje.hu

... DO MADŽARSKE

Demonstracije proti osnutku Zakona o delovnih razmerjih

Sindikati so 4. novembra organizirali demonstracije proti predlogu novega Zakona o delovnih razmerjih. Demonstracije so potekale po vsej državi predvsem v obliki polovičnih cestnih zapor. Njihov namen je bil vzbujati pozornost državljanov, da bi se le-ti soočili s tem, kaj pripravlja država proti njim. Sindikati zahtevajo ponovno vzpostavitev tristranskih pogovorov in zagotovitev sindikalnih pravic, prav tako pa zahtevajo, naj država ne spremeni zakona o delovnih razmerjih brez soglasja socialnih partnerjev.

Umrli je najslavnejši madžarski nogometaš

31. oktobra je umrl Flórián Albert, edini madžarski nogometaš, ki je v svoji karieri dobil zlato žogo. V prvi državni ligi, pri klubu Ferencváros (FTC), je začel igrati, ko je bil star 17 let. V madžarski nogometni reprezentanci je prvič nastopil 18. junija 1959. Igral je tudi na svetovnih prvenstvih v Čilu in v Angliji. Drugače je v celi svoji karieri igral pri klubu FTC, kjer je nastopil na 537 tekмах, na katerih je zadel 383 golov. Albert je bil trikrat najboljši madžarski strelec, dvakrat pa igrallec leta. Leta 1960 je na OI v Italiji z madžarsko reprezentanco dosegel 3. mesto. Največje priznanje pa je dobil leta 1967, ko ga je strokovna revija France Football nagradila z zlato žogo. Do sedaj je bil Flórián Albert edini madžarski nogometaš, ki si je zaslužil to priznanje.

Novinarska konferenca o projektu Mura-Raba TV II

10. novembra je na Generalnem konzulatu RS v Monoštru potekala predstavitev projekta Kulturno in medijsko sodelovanje obmejnega prostora med Rabo in Muro II. To je nadaljevanje projekta Mura Raba TV, ki se izvaja od leta 2009. V okviru projekta se bodo še naprej pripravljale dvojezične tedenske oddaje Mura Raba TV, v produkciji TV AS, in se predvajajo tako na slovenski kot na madžarski strani. Vzporedno s tem tudi sodelavci TV Monošter pripravljajo dvojezično tedensko oddajo Vpogled, ki si jo prav tako lahko ogledajo gledalci v Porabju in Prekmurju.

Znati o svejti, šteri je že premeno v Porabji tö

V slejdnjom kedni oktaubra so v varaškom Muzeji Avgusta Pavla veuko delo meli. Sodelavci Muzeja Savaria iz Sombotela so začnili postavlati nauvo stalno razstavo v veukoj sobi v spaudnjom štauki.

»Spodkar zdaj vse ovak vövi-

razstavo. Nut mo pa pokazali delo z lenom tö.«

Predmete (tárgyak) do leko šaularge vidli po témaj. Na CD-ni, če kliknejo na muzej, se opre soba, gde so predmeti, če pa ednoga vöodeberéjo, se jim pokaže njegvo imé v knjižnoj

large aj svojo delo končajo doma, tak ka leko prejk toga sodeluje več generacij, aj se pogučavajo. Mlajši aj spítavajo svoje stariše, stare stariše, pa tisto, ka zvejo od nji od indašnjoga žitka, cajtov pa svetá, aj dale povejo svojomi

lidi vidlo, ka je tak visko biu. Dosta je vrejden, ka eške tau piše na njem, ka so ga leta 1898 naredili,« - je vöovadila etnologinja Marija Kozar, pa cüjdala: »Razstava je postavljena ovak kak navadne razstave. Vitrine so kauliv-

mi muzejski predmetov, štero pa so za zdaj eške nej steli vöovaditi. »Čaka nas eške dosta strokovni nalog, delovna irka je že skoro gotova. Pripraviti moremo tau, ka na CD-ni baude, moremo gorvzeti potrebne filme pa guče,

Marija Kozar pa sodelavci postavljajo nauvo razstavo

Eden tau razstave o künji, vrkaj s sklejdnejkom

di kak prva. Edno steno smo vöporušili, tak je gratala vekša soba, dvorana. Tü mo postavili stole pa stauce, šteri se leko oprejo pa zaprejo, na gnauk de se leko zbralo v sobi štirideset mlajšov. Gda pa uni nedo meli delavnice, mo leko tü držali predavanja (elóadás) za štirideset ljudi,« - je povödo projektni menedžer dr. Sándor Horváth.

Marija Kozar-Mukič je postavila staro razstavo o tem, kak so porabski Slovenci tradicionalno živeli v dvajsetom stoletji. Nauva razstava de ranč tak o tem pripovedjala, depa malo ovak, nam je ovadila etnologinja: »Razstava je eden tau muzejskopedagoškoga programa 'Doživetje prostora', šteroga pripravlamo vküper z lendavskim pa soboškim muzejom iz Slovenije. Mlajši, šteri do se pri nas včili, do nücali CD pa delovno irko tö, šteriva mata več tém. Po tej témaj (muzej, muzejski predmeti, ljudsko gesti, ljudske zidíne, ljudska muzika pa ljudske mlašeče špile) smo napravili nauvo stalno

pa porabskoj slovenskoj rejči, vcüj pa eške v knjižnom pa hetiškom vogrskom guči. Kak pravijo muzeologi, je ciu programa, ka aj bi se mlajši prejk

muzejskopedagoškomi škóniki. Aj s kem več znamo o tistom svejti, šteri je premeno že v etoj krajini tö.«

Na nauvoj razstavi v Muzeji

Dr. Sándor Horváth gleda ritonje pri ljudski zidinaj

ljudske kulture včili svoj materni gezik pa guč sausadnjoga naroda.

Razstava de nutpokazala Porabske Slovence z več strani, pri muzejskopedagoškom programu do se pa mlajši ranč tak včili o Madžaraj v Sloveniji. Naloge (feladatok) na delavnicaj leko mlajši zvün muzejov tö rejšijo, na šaulaj ali doma, je rasztomačo dr. Horváth: »Šau-

Augusta Pavla takši predmeti tö baudejo, šteri so se do tegamau skrivali v zamanici. »Mamo ogledni depo (látványraktár), depa tam je tö nej vsikši predmet v prvom redej. Ništerni pa so v tistom deponi, kama obiskovalci ne morejo. Eden od predmetov na nauvoj razstavi je sklejdnejek (tálas), šteroga je v oglednom deponi nej dosta

rat, pri steni, tak do mlajši, šteri k nam pridejo, sejdli na srejdi med predmeti. Tak do je vsikdar vidli, pa gda do se o nji včili, si ležej zamerkaajo ime.«

Mlajši do nücali moderno tehniko ranč tak. »Eške smo nej küpili računalnikov, na šteraj do leko šaularge delali. Meli mo dva računalnika na dotik (érintőképernyős) ranč tak, na šteraj do leko mlajši nauve informacije dobili. Nad glavauw mo meli projektor, šteri de viso s plafona, pa mo ž njim leko na platno projecirali. Delavnice do kompleksne, pa tak leko gratajo zanimive za šaulare,« - je od tehnike povödo projektni menedžer dr. Horváth pa cüjda: »Naša najvejša naloga je bila, ka smo k muzeji cüjzozidali. Na dveraj pa v vsikši štauk zdaj že invalidi tö leko nutpridejo, mamo nauve toalete pa künjo za mlajše. Meli mo lejpo blagajno pa bauto ranč tak.«

Muzejski sodelavci pripravljajo za mlajše edno presenečenje tö, edno nauvo špilo s kopija-

spejvanje. Organizerali mo dvej delavnici, v Murskoj Soboti pa venak v Monoštri, gde mo se pogučavali o muzejskoj pedagogiji v dvej gezikaj. Zvün té mo organizerali eške edno konferenco, tau vse mo pa napisali v edni knjigaj, zborniki. Skoro so že gotove takzvané Memory-karte, na šteraj má vsikši predmet imé v bejdvej gezikaj pa bejdvej domanji gučaj. Špilanje ž njimi de gvüšno brigalo šaulare,« - je od bodaučnosti povödo dr. Sándor Horváth.

Muzejski sodelavci so v enom kedni vöodebrali predmete, pa je dali v tiste vitrine, kama se šikajo. Cedale z imenom pa opisom predmeta do sledik gordejvali, kauli konca novembra. Do toga datuma morejo že najmenje tak postaviti razstavo, ka leko fotografije o njej napravijo za CD. Kejpe do naredili o vöodebrani predmetaj ranč tak, vsikši muzej leko nutpokaže 5 svoji predmetov na CD-ni pa v delovnoj irki. Razstavo želejo pred vsikšim obiskovalcom oprejtj srejdi januara drügo leto.

-dm-

OTROŠKI

MRAVLAK LEJKI

V velkom mravlinjeki je bilau dosta mravel. Depa, ednoj mravli je v tistom mravlinjeki nej dobro bilau.

»Ge sam nej mravla! Ge sam moški! Ge sam mravla, nej pa mravla. Ge sam mravlak Lejki. Pa zato, ka neškem mravla ostanoti v etom mravlinjeki, dem ge po svejti vcejlak po svoje,« je strauso svojo mravlečo glavau.

Pa je tak tō bilau. Mravlak Lejki je odišo na svoje.

Košar

Mravlak Lejki je šou tadale po svejti vcejlak po svoje. Na toj svojoj pouti je biu gnouk zmantrani pa znouva cejli takši pun energije. Gda je takši biu, ga je nika nej moglo doj staviti. Eške sam sebe je nej mogo doj staviti. Kak bi ga pa leko kaj drugo. Tak se je kuman tam doj stavo, gda je prišo do enoga staroga košara. Nekak ga je povrgo pa je biu že na pou sprnjeni. Nej se je stavo, ka bi biu zmantrani, isti stari košar ga je doj stavo. Na, doj ga je stavilo tou, ka si je škeu košar dobro poglednoti.

»Tou je gvüšno človek napravo, tou, ka eti leži,« je bilou prvo, na koj je mravlak Lejki gor prišo.

»V tejm vodou ne moreš nositi. Tou gvüšno ka nej, ka tou vodou ne more držati,« je drugo, na koj je gor prišo.

»Za koj je tou ge?« je bilou tretje, na koj je nej gor prišo.

Po tejm se je začno šetati po napou sprnjenoj košari. Najprva je prišo na košarin prej-

loč. Trno masten je biu. Prdeno ga je. Pa njemi je lagvo gratalo v mravlečom črvej.

»Té človek si je nej roke prau, gda je tou v roke gemau,« se je koriu. »Kak leko z grdimi rokami tou v roke gemle?« se je koriu eške tadale.

Gda se je enjo koriti, je šou naprej košar gledat. Tam je več nej tak vonjalo. Tam njemi je več nej bilou lagvo v črvej. Depa, bole je nut šou globko v košar, bole je bila sprnjena. Pa tam najbolje globko v košari, tam v najbolje sprnjenom tali, je srečo eno malo mravlo. Najprva go je gledo, kak bi z mejseca spadnola. Po tejm go je glemdo, kak bi nej bila mravla. Po tejm go je gledo, kak bi košar samo njegov biu.

»Ka iškeš na mojom mesti?« go je pito.

»Tvoje mesto? Sto leko tou povej, ka je tou tvoje mesto?« ga je pitala mala mravla.

»Ge! Ge, mravlak Lejki! Ge sam prvi es prišo. Ge sam prvi es prišo, na tej lünc, ka vode

ne drži,« je biu kak kakši naboje prejdjen na cejлом svejti. Mala mravla ga je gledala. Ga je gledala pa se začnola smedjati. Tak se je smedjala, ka je nej več mogla gučati.

»Vej je pa tou košar! Vej pa ti rejsan nika ne vejš! Tou je nej za vodou. Košar je za vcejlak nika drugoga,« njemi je prajla, gda se je več nej smedjala.

»Vej pa vej, ka je tou košar ge! Kak bi pa nej vedo! Vej pa tak vonja, kak leko samo košar vonja,« se je mravlak Lejki redo trno čednoga.

Mala mravla je vcejlak tiüma gratala. Kak aj njemi tapovej, ka so roke nej najbolje čiste, gda si košar vzemejo? Kak aj njemi povej, ka se roke leko po takšnom deli zaperejo? Kak aj njemi spoj tapovej, ka se s košarom ne dela čisto delo? Kak aj njemi povej, ka je košar gda svejta tō vcejlak nouvi? Kak aj njemi spoj leko kaj povej? Kak, če pa je mravlak Lejki že vcejlak po svoje šou tadale po svejti.

Miki Roš

MLAŠEČI

Tečaj sodobne multimedije

Sekcija mladih pri Klubu prekmurskih študentov se je ustanovila letos 29. januarja na pobudo mladih iz Prekmurja. Porabska mladina je bila zelo vesela, saj prej ni bilo društva, h kateremu bi lahko spadala.

Zdaj, ko se približuje konec leta, lahko povem, da smo imeli mnogo programov. Eden izmed teh je bil tudi tečaj sodobne multimedije, ki je potekal 22. oktobra v Monoštru, v Lipi. Organizatorji smo bili zelo veseli, da so se tega programa udeležili tudi fantje, saj jih je tema zanimala in s tem šolskim letom so se nekateri tudi včlanili. Bilo pa je tudi mnogo deklet, to pomeni, da so se člani udeležili v velikem številu. Upamo, da se bodo v takem ali še večjem številu udeležili tudi prihodnjih programov.

V soboto, ko smo imeli tečaj, smo se zbrali ob dveh pred hotelom Lipa. Na začetku smo si uredili prostor in nastavili vse tehnične stvari, ki smo jih ta popoldan uporabljali. V nadaljevanju smo spoznali našega predavatelja, Tadeja

Kirinčiča, ki je bivši član Kluba prekmurskih študentov, ampak jim veliko pomaga pri tej temi, saj je študiral informatiko.

Ko se je predstavil, je tudi povedal, da bi nam ta popoldan rad predstavil, kako se uporablja program, s katerim lahko popravljamo in oblikujemo slike. To je program Picasa. Na začetku smo naredili nekaj fotografij in potem s njimi delali vaje na računalnikih s pomočjo tega programa. Bilo je dobro, da smo imeli več računalnikov in smo se lahko razdelili v skupine in tudi sami poskusili popravljati napake na slikah in jih oblikovati. Ta program smo zdaj zelo podrobno spoznali.

Mislím in upam, da se je imel vsak zelo dobro in smo se naučili mnogo zanimivih zadev, ki jih lahko uporabljamo tako doma kot v službi. V okviru tečaja smo imeli tudi kosi- lo. Ob le-tem smo se veliko pogovarjali in tisti, ki se še niso poznali, so imeli priložnost, da se bolje spoznajo.

Na žalost je čas hitro minil in smo morali končati tečaj, saj se je že zvečerilo. Je pa še mnogo stvari, katere bi lahko spoznali. Mogoče enkrat drugič.

Na koncu bi se rada zahvalila Zvezi Slovencev na Madžarskem za finančno pomoč, saj so stroške tega tečaja pokrili oni. Hvala tudi predavatelju Tadeju za koristne nasvete in vsem ostalim, ki so v kakršnikoli obliki pomagali.

Martina Zakoč
vodja Sekcije mladih Porabcev

KAUT

